

Beste mensen,

We zijn hier vandaag samengekomen op de oorlogsbegraafplaats in Mook. Een plek van stilte. Een plek van herinnering. Een plek waar 322 soldaten hun laatste rustplaats hebben gevonden.

322 personen met een eigen naam.

322 personen met een eigen leven.

322 personen met een eigen verhaal.

Vandaag hebben 125 van hen weer een gezicht gekregen. Met veel dank aan Jimmy Hilgen, Tjarco Schuurman en Kees Boks.

Die gezichten, die kijken ons aan. Zij herinneren ons eraan dat achter elke naam een mens schuilging. Iemand met dromen, met geliefden, met een toekomst die nooit werkelijkheid werd. En het is onze opdracht – hier en nu – om ook de andere verhalen te blijven zoeken. Om hen niet alleen te tellen, maar om iedere man of jongen die hier begraven is te blijven zien.

Het landelijke thema van de nationale herdenking dit jaar is: *“De geschiedenis begrijpen.”*

Dat klinkt misschien vanzelfsprekend. Maar begrijpen vraagt meer dan weten. Het vraagt dat we durven kijken naar het hele verhaal. Niet alleen naar de heldhaftigheid, maar ook naar de

schaduwzijden. Niet alleen naar wat ons trots maakt, maar ook naar wat ons ongemakkelijk maakt.

In mijn eigen schooltijd was er veel aandacht voor de Tweede Wereldoorlog. Voor het verzet, voor de moed van velen. En terecht. Maar andere hoofdstukken bleven onderbelicht. Zoals de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog of het grote aantal Joodse slachtoffers specifiek uit Nederland. Ook dat is onze geschiedenis. Ook daar liggen verhalen van pijn, van strijd, van keuzes en gevolgen.

Als we de geschiedenis willen begrijpen, moeten we haar in de volle breedte onder ogen zien.

Er wordt vaak gezegd dat geschiedenis zich herhaalt.

Maar misschien is het preciezer om te zeggen: geschiedenis rijmt.

Gebeurtenissen herhalen zich niet letterlijk, maar ze lijken op elkaar. Acties roepen reacties op. Oorzaak en gevolg zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wat wij doen – of nalaten – heeft consequenties. Soms direct, soms pas jaren later.

Daarom is het zo belangrijk dat we blijven leren van het verleden. Dat we ons realiseren dat vrijheid nooit vanzelfsprekend is. En dat de keuzes die wij vandaag maken, de geschiedenis van morgen vormen.

Beste mensen,

We leven in een tijd waarin onze waarden onder druk staan.

Verdraagzaamheid lijkt soms ver weg. Tegenstellingen worden scherper. We zijn geneigd sneller de oordelen. Ingegeven door social mediabubbels en je persoonlijke omgeving en omstandigheden.

Juist dan is het belangrijk dat we de mens blijven zien. De persoon. Het gezicht dat daarbij hoort.

Dat is niet altijd eenvoudig. Maar het is wel noodzakelijk.

In mijn eigen familiegeschiedenis zit dat besef diep verankerd. Mijn oma was Duits. Mijn opa Nederlands. Zij woonden in het grensgebied. In het najaar van 1944, toen Zuid-Limburg werd bevrijd, werden zij gedeporteerd naar Kamp Vught.

Mijn opa werd daar slecht behandeld. Niet vanwege wat hij had gedaan, maar vanwege met wie hij was getrouwd, mijn oma Loekie, oftewel Sybilla Ohrem uit Düren nabij Aken. Als je als Nederlander was getrouwd met een Duitse en in Duitsland woonde dan moest je wel “fout” zijn geweest.

Op de oorlogsbegraafplaats in Ysselsteijn, waar de Duitse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog zijn begraven, is een sector te vinden met slachtoffers uit Kamp Vught specifiek uit de

periode najaar 1944 – voorjaar 1945. Er liggen graven van baby's, kinderen. Niet ouder dan een maand. De mensen die in deze sector begraven zijn waren Duits, maar hadden geen schuld aan de oorlog. Sterker nog, ze hadden geen aandeel in de oorlog. Toch werden zij zo slecht behandeld in Kamp Vught dat velen van hen het leven lieten. Mijn grootouders kwamen eind 1945 weer naar huis. Mijn grootouders waren niet “fout” geweest in de oorlog. Mijn oma was slechts Duits en mijn Nederlandse opa was met haar getrouwd. Het vertrouwen van mijn opa in de medemens had door hun verblijf in Kamp Vught blijvende schade opgelopen.

Zijn verhaal leert mij dat we voorzichtig moeten zijn met snel oordelen. Dat afkomst, nationaliteit of achtergrond nooit het hele verhaal vertellen.

En dat geldt ook vandaag.

Niet alle mensen in Israël staan achter het geweld dat de regering van Netanyahu veroorzaakt in Palestijnse gebieden of Libanon.

Niet alle Amerikanen juichen de beslissingen van president Trump toe.

Niet alle mensen in Iran steunen een streng islamitisch regime.

Niet alle mannen in Afghanistan willen dat vrouwen hun rechten worden ontnomen.

Niet

alle Russen staan in de rij om de wapens op te nemen tegen Oekraïne.

Achter elk land, achter elke groep, staan individuen. Mensen. Met hun eigen overtuigingen, hun eigen twijfels, hun eigen verhalen.

Als we de geschiedenis echt willen begrijpen, moeten we ook dat blijven zien.

Beste mensen,

Herdenken is niet alleen terugkijken. Het is ook vooruitkijken.

Het vraagt van ons dat we ons afvragen: wat doen wij met wat we weten? Hoe geven wij betekenis aan de verhalen die we doorvertellen?

De dichter Wim de Vries verwoordde het treffend:

Straks gaan we weer terug naar het heden

En hoe men 't wendt en keert of plooit

Wij zullen veel moeten vergeven

Vergeten echter doen we nooit

Die woorden raken de kern.

Vergeven is nodig om verder te kunnen.

Maar vergeten mogen we niet.

Niet de verhalen van hen die hier begraven liggen.

Niet de lessen van het verleden.

Niet de gevolgen van keuzes die mensen maakten – in oorlog en in vrede.

Want juist in het herinneren ligt onze verantwoordelijkheid.

De verantwoordelijkheid om waakzaam te blijven.

Om menselijkheid boven verdeeldheid te stellen.

Om niet weg te kijken wanneer waarden onder druk staan.

En om, telkens opnieuw, de mens te blijven zien.

Beste mensen,

Straks keren we terug naar het heden. Naar ons dagelijks leven.

Naar een wereld die onrustig is, en soms onzeker voelt.

Maar laten we dat doen met de verhalen van vandaag in ons hart.

Met de gezichten die we hebben gezien. Met het besef dat achter elke naam een mens schuilt.

En met de overtuiging dat onze keuzes ertoe doen.

Voor de wereld van vandaag.

En voor de geschiedenis van morgen.

Dank u wel.